

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2022.26.4>

УДК 725:727.98

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОЄКТУВАННЯ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА КІНОСТУДІЙ

Комар Станіслав Сергійович¹, науковий керівник – Костюченко Ольга Анатолівна²

¹ Національний авіаційний університет, Київ, Україна
e-mail: staskomar42@gmail.com, orcid: 0000-0001-6574-9096

² Кандидат архітектури, доцент кафедри архітектури та просторового планування
Національного авіаційного університету, Київ, Україна,
e-mail: olha.kostiuchenko@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0003-0505-3278

Анотація. У статті досліджено і розглянуто практику будівництва двох найбільших кіностудій Сходу та Заходу, та студію в Україні. Досліджено важливість будівництва «кіноселищ» на території студій, налагодження розважального сектору для відвідувачів, офісної зони та жилої зони. Переглянуто і проаналізовано планування цих студій, їх місце розташування і перспективи розвитку.

Розглянуті особливості кожної із кіностудій. Проаналізовані їх плюси, які в подальшому плануються використовуватись в проєктуванні дипломної роботи.

Переглянуто матеріали по перспективі розвитку розглянутих кіностудій і їх узагальнення для подальшого застосування цієї інформації в проєктуванні.

Метою дослідження є аналіз закордонного та вітчизняного досвіду проєктування та експлуатації кінокомплексів.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, вивчення та узагальнення одержаної інформації, вивчення і аналіз архітектурно-будівельної практики, синтез одержаної інформації, порівняльний аналіз, метод аналогій.

Результати: Проаналізовано проєктувальну практику кіностудій різних країн і розмірів. Охарактеризовано закономірності об'єму будівництва кіномістечок відносно потужності студій. З'ясовано вплив кіномістечок на проєктування кіностудій і туризм до них.

Наукова новизна: виявлено і охарактеризовано особливості архітектурно-планувальної організації кінокомплексів та перспективи розвитку в Україні.

Практична значущість: дану статтю можна використати під час проєктування кіностудії та під час проведення досліджень на дану тему.

Ключові слова: кіностудія; кіномістечко; кінокомплекс; зйомочний павільйон; кіно; планування кіностудій; архітектура кіностудій.

ВСТУП

У статті досліджена практика будівництва трьох кіностудій, які відрізняються масштабами, місцем будівництва та продуктивністю.

Це робиться для того, щоб порівняти практику будівництва та організації кіностудій

і вивести максимально вдалу формулу для будівництва нової студії в Україні.

Так як на даний момент в Україні немає великих потужних кіностудій, а є потреба в розвитку кіноіндустрії, тому необхідно розробити рекомендації, які дозволять спроєктувати максимально вдалу кіностудію.

Кіностудія – це велика розважальна компанія або кінокомпанія, яка має власну приватну студію або приміщення, які використовуються для створення фільмів, якими керує виробнича компанія.

Більшість фірм індустрії розваг ніколи не мали власних студій, а орендували приміщення в інших компаній.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У роботі використано дослідження та звіти публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми за темою статті, або за темами, приближеними до її проблематики.

МЕТА

Висвітлити та проаналізувати наявний світовий та вітчизняний досвід в проектуванні та будівництві кіностудій для подальшого використання у проектуванні та дослідженнях.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Коли і чому виникли кіностудії:

У 1893 році Томас Едісон побудував першу кіностудію в Сполучених Штатах. Коли він створив Чорну Марію, покриту брезентом споруду, поблизу своїх лабораторій у Вест-Оранджі, Нью-Джерсі, то попросив циркових, водевільних і драматичних акторів виступати перед камерою. Він розповсюджував ці фільми у водевільних театрах, пенні-паркадах, музеях воскових фігур і на виставкових площах. Перший серіал «Що трапилось з Мері» був випущений компанією Едісона в 1912 році.

Піонерська кіностудія «Thanhouser» була заснована в Нью-Рошеллі, штат Нью-Йорк, в 1909 році американським театральним імпресаріо Едвіном Танхаузером. У період з 1910 по 1917 рік компанія створила та випустила 1086 фільмів.

На початку 1900-х років компанії почали переїжджати до Лос-Анджелеса, Каліфорнія. Першою кіностудією в районі Голлівуду була Nestor Studios, відкрита в 1911 році Елом Крісті для Девіда Горслі. У тому ж році в Голлівуді оселилися ще 15 незалежних студій [8].

Популярності це явище почало набирати дуже стрімко, так як воно пропонувало новий вид розваг для людей. Глядач міг дивитися дії як в театрі, проте засоби кіно допомагали зробити історію більш несподіваною і додати різних спец ефектів, які б не змогли зробити в театральній постанові. Також, з допомогою кіно режисер міг точніше передати його за-

думку глядачам, бо мав змогу корегувати напряму процес зйомок і гру акторів, сцен та ін.

Хоча кіно і починалося, як просто запис театральних дій, згодом воно переросло в окремий великий жанр, який зараз приносить гігантський прибуток кінокомпаніям і розширює їх популярність.

Аналіз досвіду проектування:

Для аналізу було вибрано три кіностудії:

- «Universal Pictures» (США)
- «Bollywood» (Індія)
- «KINO.UA» (Україна)

Студія «Universal» базується в Сполучених Штатах Америки, штат Каліфорнія, місто Лос-Анджелес.

Вона є однією із найбільших студій на заході і добре підходить для прикладу вдалого розвитку кіностудії.

Студія «Bollywood» знаходиться в Індії, місто Мумбаї. Вона ж виступає хорошим прикладом східної кіноіндустрії. Також є однією із найбільших і найвідоміших кіностудій сходу.

Студія «KINO.UA» знаходиться в Україні, місто Київ. Хоча вона не йде ні в яке порівняння із студіями, що перераховані вище, проте є хорошим прикладом відносно великої кіностудії в Україні.

Місце розташування студії:

«Universal Pictures» [2] знаходиться в районі долини Сан-Фернандо округу Лос-Анджелес, штат Каліфорнія. Близько 70% студії знаходиться на неінкорпорованій частині округу, тоді як інша частина знаходиться на міській полосі Лос-Анджелеса.

Таке розташування дозволяє користуватися міськими послугами, до студії дуже просто добиратися різним транспортом: машиною, трамваєм, автобусом чи на метро. Для даної студії це дуже важливо, так як вона заробляє гроші не тільки фільмами, а і великим парком розваг, де для відвідувачів відкривається куліса магії кіно.

Також важливо відмітити, що поруч наявна пожежна частина №76, що дуже корисно (хоча вона більше допоміжна, бо на території кіностудії також є частина №51, яка обслуговує тільки «Universal Pictures»).

Площа, яка належить студії приблизно 1,55км². За планом, вона буде розширюватися ще більше, викупляючи ділянки поруч (рис. 1).

«Bollywood» [5] розташований в місті Мумбаї, в районі «Aarey Colony». Знаходиться трохи відсторонено від основної забудови міста (будівлі у самому кінокомплексі теж роз-

кидані). Має площу близько 0,8км², не враховуючи ще парочку невеликих кіномістечок, загальною площею 0,05-0,07км².

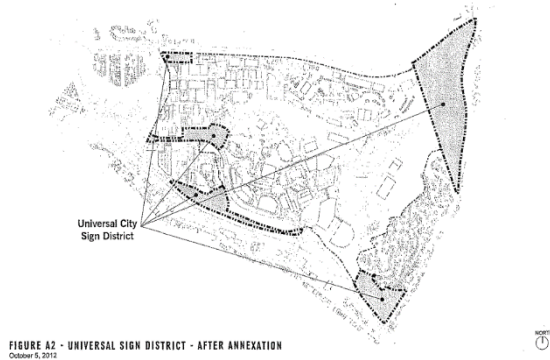

Рис. 1. План на розширення «Universal»

Та частина міста наразі не забудована. Сама територія кіностудії має плани на розширення та забудову.

У студії також наявна туристична зона, тож для неї важливі комунікації. Дібратись до неї можна на автомобілі або ж громадському транспорті.

Поруч наявна лікарня, проте, ознак пожежної частини як в межах студії, так і за ними, знайти не вдалося (дивлячись на план забудови, вона може бути побудована там) [3] (рис. 2).

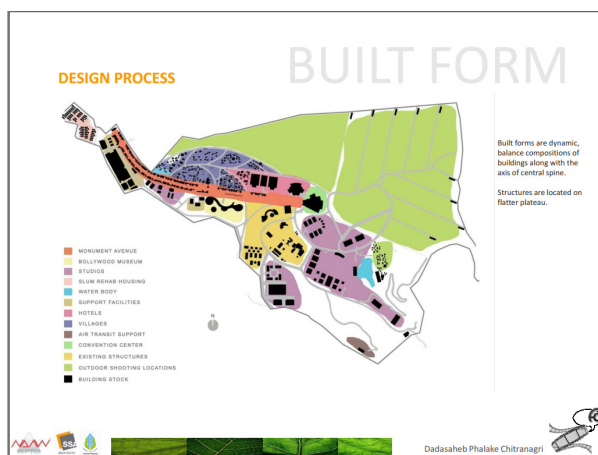

Рис. 2. План на забудову «Bollywood»

«KINO.UA» знаходиться в місті Київ, район Троєщина і є частиною міста. Займає дуже невелику площу, приблизно 0,03км² (із кіномістечком приблизно 0,05км²).

Варіанти розширення кіностудії є, але тільки через викуп сусідніх територій.

Пожежна частина на території кіностудії відсутня, так як за розмірами «KINO.UA» за-

мала для її утримання, проте в радіусі 1500 м наявна одна частина № 43.

Добратися до студії можна на трамваї, машині чи автобусі.

Кінокомплекс і кіномістечко розділено дорогою громадського призначення, що може викликати певні труднощі в доставці інвентарю чи людей на зйомочну площадку.

Планування і організація кіностудій:

Рис. 3. План забудови «Universal Pictures» до 2030 року

«Universal Pictures» (рис. 3) [1] одна із найбільших студій Голівуду (і світу). Вона має десятки зйомочних павільйонів, багато відбудованих будиночків, в яких ведеться зйомка і декілька кварталів відбудованого Нью-Йорка (і не тільки), в яких знімалися відомі усім фільми. Це є «Студійний квартал» (Studio District), що на півночі цього комплексу. Тут розваги перетинаються зі зйомками. На одній вулиці кіномістечка може проводитися екскурсія, в той час, як на сусідній буде вестися зйомка фільму.

Також в західній частині кіностудії розташована Бізнес зона (Business District), де ведеться бізнес і крутяться гроші студії. Проте на цій території може теж вестися зйомка (рис. 4).

Рис. 4. Екскурсія по студії

Східна частина кінокомплексу включає в себе будинки, де проживають актори

і персонал під час зйомок. Називається «Житловим районом» (Universal Village Residential District)

Остання частина є «Районом розваг» (Entertainment District). В ньому зосереджені будівлі, які містять атракціони, або використовуються для екскурсій, музеїв і т.д. (рис. 5).

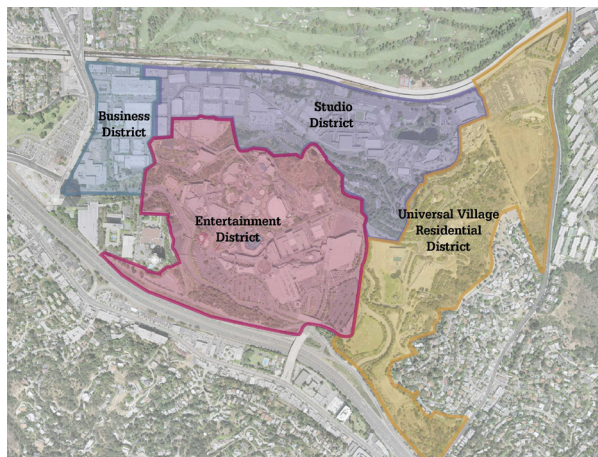

Рис. 5. Кіностудія «Universal Pictures». Зонування

Усі будівлі розташовані акуратно і компактно, для збереження простору. Простір використаний розумно і раціонально. Як за приклад можна взяти зйомочні павільйони, які місцями пересікаються із вуличними міськими локаціями і виконують функцію не тільки павільйону, а ще й будинку-декорації.

Усі будівлі сполучені дорогами, тож можна швидко дістатися в будь-яку точку кінокомплексу.

«Bollywood» – одна із найбільших студій Індії. Зараз вона уже має близько десятка зйомочних павільйонів, кіномістечко та зелена зона для зйомок. Також уже запланована побудова і інших павільйонів (рис. 2).

Розваг для відвідувачів вона має не так багато, як «Universal», проте теж має що показати. Запланований музей і монументальна дорога для демонстрацій. Також планується збільшення кількості будинків кіноселища і зелених парків для зйомок в них.

Загальне планування кінокомплексу виглядає більш хаотично і невпорядковано, ніж у «Universal» різні елементи розкидані по місцевості. Також в цьому комплексі приблизно 40% займає зона для зйомок на природі (сади, парки, сквери). Можна зробити висновок, що це характерно для індійського кіно і є важливою його частиною.

Судячи із плану на забудову кінокомплексу (рис. 2), пожежну частину також можна очікувати, так як відведена зона для допоміжних будівель.

Зони для туристів (рис. 6) знаходяться в «передній» частині комплексу так, щоб вони не заважали проведенню роботи над фільмами.

Рис. 6. Кіностудія «Bollywood». Фокус зони

Вцілому планування зручне, хоча і трохи дивне. Несподівано і те, що вони не захотіли робити зйомки на виїзд, коли їм треба сцену в парку чи лісі, а спроектували звою зелену зону.

«KINO.UA» (рис. 7) найменша із переглянутих студій, яка має 8 зйомочних павільйонів і невелике кіномістечко.

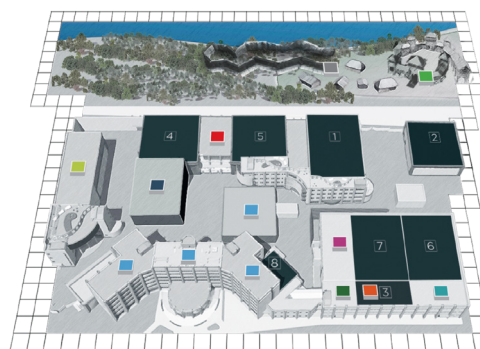

Рис. 7. Планування кіностудії «KINO.UA»

Усі будівлі розташовані поруч і компактно. До деяких павільйонів прибудовані допоміжні будівлі, такі як ресторанный комплекс, костюмерна, кінотеатри і студія звукозапису. Через дорогу знаходиться кіномістечко із побудованими декораціями і озеро.

Умов для проживання на території кіностудії гостей немає, тож і немає змоги запрошувати іноземних акторів (або хоча б з інших міст). Єдиний варіант – це зняти кімнату в готелі, яких поруч не так і багато.

Хоча дана кіностудія і невелика, проте це одна із найкращих на сьогодні в Україні.

Особливості студій, що розглядаються:

У студії «KINO.UA» не так багато особливостей. Більше всього виділяється високотехнологічний павільйон, в якому стоїть обладнання для захвату руху, потужні камери і фон для CG.

Все інше можна знайти і в інших кіностудіях. Хіба що вона ще має один із найбільших павільйонів в Україні.

Говорячи про «Bollywood», найбільш незвичною є «зелена» зона для зйомок надворі. Також її виділяє від української студії наявність туристичних місць, що дуже корисно для кіностудій.

А ось «Universal Pictures» має в своєму розпорядженні багато технологічних павільйонів, хороших студій звукозапису і монтажу відео.

Студія має ціле кіномісто, яке використовує в зйомках, замість «зеленого екрану», що дуже приємно для ока.

Вона має великий парк атракціонів, який прекрасно гармонує із зйомочним процесом і приносить студії достатньо грошей, щоб вільно продовжувати знімати кіно.

Також своїми атракціонами і показом таємної магії кіно, студія може сама себе рекламувати людям, що туди приходять і агітувати йти на роботу в сферу кіно.

Більше всього треба відмітити, що студія має в своєму особистому розпорядженні пожежну частину, що дуже важливо, так як горючих елементів у кіносфері достатньо і чекати коли приїде пожежна машина часу немає (як показав досвід цієї і ще деяких студій).

Варто відмітити, що на території кінокомплексу стоять три великих багатоповерхових парковки для відвідувачів і працівників.

Також по кіномістечку цікаво заховані павільйони для зйомок. Використання їх як декорації на вулицях дає їм відразу дві функції.

Кіномістечка:

Студія «Universal», як було зазначено вище, має дуже багато побудованих декорацій. Декорації вулиць Нью-Йорку виглядають точно так же, як і оригінал. Хоча, варто відмітити, що більшість таких вулиць – це просто декоративні фасади, за якими пустота. Для зйомок інтер'єру студія будує додаткові декорації в павільйонах.

Для більш локальних зйомок, які не зачіпають безліч вулиць і цілі міста, у студії є більше десятка побудованих будинків з інтер'єром, декором, двориком та ін. В них знімаються сцени, по типу «Один вдома» чи «Сутінок», дії яких

проходять в будинку, або біля нього (В багатьох випадках студія просто орендує якийсь будинок за її межами для проведення в ньому зйомок. Як приклад: «Один вдома»).

Звісно, більшість побудованих локацій показують відвідувачам на екскурсії, які дуже раді побути в місці їх улюбленого фільму чи серіалу. Цікавим способом використати увесь простір є те, що на стінах зйомочних павільйонів можуть робити фальшфасади і вписувати їх в існуючі декорації. Це добре економить простір.

Звісно, неможна мовчати про парк розваг, в якому побудовані копії будівель минулих відомих фільмів студії. За приклад можна взяти цілу зону «Гаррі Поттера», яка порадує око відвідувача безліччю декорацій і реквізиту із франшизи, а модель Хогвартсу не лишить рівнодушним жодного фаната.

Студія «Bollywood» зараз має у своєму розпорядженні декілька зон із побудованими декораціями. Переважно це декорації сільських будинків, хоча планується будівництво великого кіномістечка, розбитого на різні об'єкти.

Також варто відмітити, що в «кіномістечко» у них входить і паркова зона, де будуть алеї, сади, храми і т.д, так як у індійського кінематографу великий фокус на подібні сцени.

Для гостей же (за планами розбудови) буде споруджена монументальна алея, на якій знаходитимуться різні будинки із минулих фільмів студії. Вона ж буде слугувати візитною карточкою для туристів.

У випадку «KINO.UA», кіномістечко доволі невелике і вміщує в себе дворик дерев'яних будинків та ще невелику їх кількість окремо. Також там знаходиться чудернацької форми кам'яна стіна, що імітує скелі.

Усі ці локації доступні для оренди, щоб вести там фото чи відео зйомку. Туди можуть водити групи туристів, проте наразі це місце є не дуже цікавим, так як має мало елементів.

ВИСНОВКИ

Проаналізовано закордонний та вітчизняний досвід проектування та експлуатації кінокомплексів.

Виявлено такі особливості проектування кіностудій:

- раціонально на території кіностудії розташовувати пожежне відділення, бо декорації і будівлі мають багато горючих елементів;

- екскурсії для людей по території студії, або спеціальним паркам допомагає захопити бажаних спробувати себе в кіноіндустрії, а кіно-

студії отримують від відвідувачів гроші, які можуть іти на розвиток студії або зйомку нових фільмів;

– на території обов'язково розмістити будівлі, де можуть проживати гості і працівники студії під час зйомок;

– кіностудію треба розміщувати в місці із потенціалом розвитку і розширення, бо чим

більше у студії потенціал, тим більше території вона займає.

Результати даного дослідження в подальшому можна використати під час розробки проектів кіностудій, в курсовому та дипломному проектуванні, під час проведення досліджень на дану тему.

ЛІТЕРАТУРА

[1] NBC Universal Master Plan - Shaping A Sustainable Future: <https://www.rios.com/projects/nbcuniversal-master-plan/>

[2] «Universal Studios Hollywood» article on English Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Universal_Studios_Hollywood

[3] Film City Mumbai - Master Plan: https://www.skyscrapercity.com/threads/film-city-mumbai-master-plan.1755222/#lg=attachment_xfUid-8-1664661849&slide=0

[4] «Hindi cinema» article on English Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Hindi_cinema

[5] «Болливуд» стаття на російськомовній Wikipedia: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Болливуд>

[6] Сайт кіностудії KINO. UA: <https://film.ua/ru/studio>

[7] «KINO. UA» стаття на українській Wikipedia: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Film.UA>

[8] «Film studio» article on English Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Film_studio

[9] ДБН В.2.2-16:2019 Культурно-видовищні та дозвілєві заклади.

[10] ДБН В.2.2-12:2019 Планування та забудова територій. – Чинні від 2019-10-01. – Київ: Мінрегіон України, 2019. 177 с.

[11] ДБН В.2.2-9:2018 Громадські будинки та споруди.

[12] Височин І.А., Бородай С.П., Галушка С.А., Бородай Д.С., Бородай А.С., Бородай Я.О. Вплив міграційних процесів на формування структури містобудівного об'єкту. *Архітектурний вісник КНУБА*, 2021. Вип. 22-23. 114-125 с.

[13] Куцевич В. Архітектура громадських будівель і споруд в Україні на початку ХХІ ст. *Українська академія мистецтва*, 2010. Вип. 17. 251-262 с.

[14] Містобудування. Довідник проектувальника. за ред. Т.Ф. Панченко. К. Укрархбудінформ. 2001. 192 с.

[15] Осітнянко А.П. Планування розвитку міста. *монографія. К.: КНУБА*, 2001. 460 с.

[16] Габрель М.М. Просторова організація містобудівних систем. *Видавний дім А.С.С.*, Київ, 2004.

[17] Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд. *Видавництво Львівської політехніки*. 2013.

REFERENCES

[1] NBC Universal Master Plan - Shaping A Sustainable Future: <https://www.rios.com/projects/nbcuniversal-master-plan/>

[2] «Universal Studios Hollywood» article on English Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Universal_Studios_Hollywood

[3] Film City Mumbai - Master Plan: https://www.skyscrapercity.com/threads/film-city-mumbai-master-plan.1755222/#lg=attachment_xfUid-8-1664661849&slide=0

[4] «Hindi cinema» article on English Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Hindi_cinema

[5] «Болливуд» article on Russian Wikipedia: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Болливуд>

[6] Сайт кіностудії KINO. UA: <https://film.ua/ru/studio>

[7] «KINO. UA» article on Ukrainian Wikipedia: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Film.UA>

[8] «Film studio» article on English Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Film_studio

[9] DBN V.2.2-16:2019 Cultural, entertainment and leisure facilities.

[10] DBN V.2.2-12:2019 Planning and development of territories. – Valid from 2019-10-01. – Kyiv: Ministry of Regions of Ukraine, 2019. 177 p.

[11] DBN V.2.2-9:2018 Public buildings and structures.

[12] Vysochyn I.A., Borodai S.P., Galushka S.A., Borodai D.S., Borodai A.S., Borodai Y.O. The influence of migration processes on the formation of the structure of the urban planning object. *КНУБА architectural bulletin*, 2021. Issue 22-23. 114-125 p.

[13] Kutsevich V. Architecture of public buildings and structures in Ukraine at the beginning of the 21st century. *Ukrainian Academy of Arts*, 2010. Vol. 17. 251-262 p.

[14] Urban planning. Designer's Handbook. under the editorship T.F. Panchenko K. *Ukrarchbudinform*. 2001. 192 p. 3.

[15] Ositnyanko A.P. City development planning. *monograph - K.: KNUBA*, 2001. 460 p. 4.

[16] Gabrel M.M. Spatial organization of urban planning systems. *A.S.S. Publishing House*, Kyiv, 2004.

[17] Linda S.M. Architectural design of public buildings and structures. *Lviv Polytechnic Publishing House*. 2013.

ABSTRACT**Komar S., Kostiuhenko O. Analysis of the experience of designing the architectural environment of film studios.**

Abstract. The article examines and reviews the construction practice of the two largest film studios of the East and West, as well as the studio of Ukraine. The importance of building a "cinema village" on the territory of the studios, establishing an entertainment sector for visitors, an office area and a residential area was studied. The layout of these studios, their location and development prospects were reviewed and analyzed.

The peculiarities of each of the film studios are considered. Their advantages, which are planned to be used in the design of the thesis in the future, are analyzed.

The materials on the perspective of the development of the considered film studios and their generalization for the further application of this information in design were reviewed.

The purpose of the study is the analysis of foreign and domestic experience in the design and operation of cinema complexes.

Research methods: analysis of literary sources, study and generalization of obtained information, study and analysis of architectural and construction practice, synthesis of obtained information, comparative analysis, method of analogies.

Results: Projecting practice of film studios of different countries and sizes was analyzed. The regularities of the volume of construction of film towns in relation to the capacity of studios are characterized. The influence of film towns on the design of film studios and tourism to them has been clarified.

Scientific novelty: the factors affecting the architectural and planning organization of cinema complexes have been identified and characterized.

Practical significance: this article can be used when designing a film studio and when conducting research on this topic.

Keywords: film studio; movie town; cinema complex; filming pavilion; cinema; planning of film studios; architecture of film studios.

AUTHOR'S NOTE:

Komar Stanislav, National Aviation University, Kyiv, Ukraine, e-mail: staskomar42@gmail.com, orcid: 0000-0001-6574-9096

Kostiuchenko Olha, Candidate of Architecture, Associate Professor of the Department of Architecture and Spatial Planning of the National Aviation University, Kyiv, Ukraine, e-mail: olha.kostiuchenko@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0003-0505-3278

Стаття подана до редакції 08.10.2022 р.

Стаття прийнята до друку 09.12.2022 р.